

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie **W. O. i in.**

oskarżonych o czyn z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 9 czerwca 2020 r.,

kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego

od wyroku Sądu Okręgowego w N.

z dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt II Ka (...)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w L.

z dnia 22 marca 2019 r., sygn. akt II K (...)

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

**2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć
oskarżyciela subsydiarnego A C. .**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w L. wyrokiem z dnia 22 marca 2019 r., sygn. akt II K (...) uniewinnił W. O. , C. O., J. O. i A. O. od popełnienia zarzucanego im subsydiarnym aktem oskarżenia występku z art. 286 § 1 k.k.

Apelację od wyroku złożył pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego A. C. . Zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonych zarzucił mu:

„1. *obrazę prawa procesowego mającego wpływ na treść orzeczenia a to art. 7 k.p.k. poprzez:*

A) uznanie za niewiarygodną wersję przedstawioną zarówno przez oskarżyciela subsydiarnego jak i świadka I. R. w zakresie przebiegu wydarzeń po dokonaniu pierwszej wpłaty przez A. C. w kwocie 70.000 zł, podczas gdy wersje te co do zasady są zbieżne w najistotniejszych kwestiach jak przekazywanie pieniędzy, działania oskarżonych w stosunku do I. R. i A. C. , relacji między oskarżonymi a A. C. , istnienia dokumentu potwierdzającego wszystkie istotne kwestie związane z zakupem nieruchomości przez A. C.

2. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia polegający na przyjęciu, że:

A) I. R. wspólnie z J. O. uzgodnili, że nieruchomość zostanie sprzedana A.O.

B) A. C. akceptował fakt, że nabywcą nieruchomości zostanie wyłącznie A.O.

C) Oskarżeni zaczęli podejmować działania oszukańcze dopiero po zapłacie całej kwoty przez A. C.

D) Oskarżeni nie podejmowali działań mających wprowadzić w błąd zarówno względem I. R. jak i A. C.

E) Oskarżeni zapewniali A. C. o zwrotnym przeniesieniu własności nieruchomości dopiero po fakcie zapłaty całej kwoty I. R. przez A. C.

F) A. O. nie miał być współwłaścicielem nieruchomości

G) Na dalszym etapie postępowania związanego ze sprzedażą nieruchomości tj. po wpłacie 70.000 zł I. R. przez A. C. doszło do modyfikacji wcześniejszych ustaleń

H) Nagranie rozmowy A. C. z A. O. przedstawia rzeczywisty przebieg wydarzeń - które to okoliczności w żaden sposób nie zostały udowodnione, natomiast stanowią dowolną i hipotetyczną interpretację wysnutą z materiału dowodowego”.

Podnosząc powyższe wniosk o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Apelację od uzasadnienia wyroku złożył także obrońca oskarżonych.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2019 r. Sąd Okręgowy w N. , sygn. akt II Ka (...) zaskarżony wyrok oraz zaskarżone uzasadnienie wyroku utrzymał w mocy.

Od tego orzeczenia kasację wywiódł pełnomocnik oskarżyciela substydianego, a zaskarżając wyrok w całości w stosunku do wszystkich oskarżonych na ich niekorzyść zarzucił mu:

„ 1. Rażące naruszenie prawa mającego wpływ na treść orzeczenia a to:

a) art. 4 k.p.k. poprzez przyjęcie przez Sąd okoliczności przemawiających wyłącznie na korzyść oskarżonych, co z kolei narusza art. 92 k.p.k. poprzez oparcie orzeczenie na wybiórczych okolicznościach oraz oparcia orzeczenia na wykreowanej przez Sąd własnej wersji stanu faktycznego

b) art. 424 § 1 k.p.k., art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i art. 5 k.p.k. poprzez dokonanie pobieżnej i niepełnej oceny zarzutów apelacyjnych obrońcy, brak wszechstronnego odniesienia się do wskazywanych zarzutów, utrzymanie tezy o możliwości wykreowania przez Sąd orzekający własnej wersji wydarzeń nie popartej żadnym materiałem dowodowym, w szczególności brak szczegółowego i wszechstronnego odniesienia się do zarzutów apelacyjnych w zakresie rzekomej zmiany umowy, czasokresu podjęcia działań oszukańczych przez oskarżonych, ustalaniu prawdy materialnej na nieistniejących faktach, zbagatelizowaniu faktu posłużenia się przerobionym dokumentem przez oskarżonych w toku procesu

c) art. 286 § 1 k.k. poprzez dokonanie jego wadliwej wykładni polegającej na przyjęciu, iż zachowanie oskarżonych nie wypełnia znamion tego przestępstwa z uwagi na podjęcie działań oszukańczych dopiero po zapłacie ustalonej kwoty przez A. C. które, to naruszenia spowodowały, iż mimo udowodnienia winy oskarżonym zostali oni uniewinnieni co powoduje, że orzeczenie jest rażąco niesprawiedliwe w rozumieniu art. 440 k.p.k.”

W oparciu o te zarzuty pełnomocnik oskarżyciela substydianego sformułował wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w N. w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację pełnomocnika oskarżyciela substydianego A. C. należało oddalić jako oczywiście bezzasadną w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Analiza zarzutów kasacji prowadzi do wniosku, że podniesione w niej zarzuty naruszenia prawa procesowego zostały sformułowane instrumentalnie, celem

stworzenia pozornych podstaw dla wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest kasacja. W pierwszej kolejności podkreślić trzeba, że choć sąd odwoławczy zaaprobował sposób procedowania sądu I instancji i nie zmienił oceny materiału dowodowego ani nie dokonał własnych ustaleń faktycznych w sprawie, skarżący, wbrew treści art. 519 k.p.k., nadal podważa przeprowadzoną ocenę materiału dowodowego a w konsekwencji ustalenia sądu *meriti* co do braku znamion czynu z art. 286 § 1 k.k., przy czym na potrzeby postępowania kasacyjnego autor kasacji sformułował w niej zarzut rażącego i mającego wpływ na treść orzeczenia naruszenia prawa procesowego, tj. art. 424 § 1 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. oraz 457 § 3 k.p.k. i art. 5 k.p.k. (drugi zarzut kasacji).

Odnosząc się do zarzutu pod literą b wskazać należy, że o naruszeniu art. 433 § 2 k.p.k. można mówić wtedy, gdy sąd nie rozważy wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym (w ogóle się do nich nie odniesie), zaś o naruszeniu art. 457 § 3 k.p.k. - gdy w uzasadnieniu wyroku nie zostanie zawarta argumentacja odnosząca się do określonego zarzutu lub wniosku apelacji, albo też argumentacja ta wprawdzie jest ale jest ogólnikowa, schematyczna i nie ustosunkowująca się *in concreto* do istoty zarzutów (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2013 r., sygn. V KK 278/13).

Tymczasem uzasadnienie sądu odwoławczego w niniejszej sprawie zrealizowało standardy przewidziane w art. 433 § 2 k.p.k., jak również w art. 457 § 3 k.p.k. Sąd ten rzetelnie wskazał, czym kierował się wydając orzeczenie i dlaczego zarzuty i wnioski zwykłego środka odwoławczego nie zasługiwały na uwzględnienie (patrz str. 5-9 uzasadnienia). Już na wstępie czynionych rozważań podkreślenia wymaga wadliwość zarzutu sformułowanego w tym punkcie kasacji (1b). Otóż jak wynika z treści formułowanego zarzutu, skarżący zarzuca sądowi odwoławczemu rzekomy brak wszechstronności argumentacji odnoszącej się wprost do zarzutów podnoszonych w apelacji, a dotyczących naruszenia reguł oceny dowodów wynikających z art. 7 k.p.k., w efekcie skutkujących błędnymi ustaleniami sądu odnośnie braku możliwości przypisania oskarżonym sprawstwa czynu. Rzecz jednak w tym, że argumentacja pełnomocnika nie wskazuje na takie elementy materiału dowodowego, które w sposób jednoznaczny i pewny pozwalałyby ustalić wypełnienie znamion czynu z art. 286 §1 k.k. Z kolei ten ustalony przez sąd I

instancji stan faktyczny, właśnie z uwagi na stanowiące jego podstawę okoliczności prawidłowo wypunktowane w uzasadnieniu wyroku sądu *ad quem* (str. 6-7), przekonuje o poprawności stwierdzenia o niewypełnieniu znamion przestępstwa, w szczególności „*doprowadzenia A. C. do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem **poprzez wprowadzenie go w błąd***”. Słusznie podkreślał już sąd *meriti*, że istotą przestępstwa oszustwa określonego w art. 286 § 1 k.k. jest wprowadzenie w błąd pokrzywdzonego i wykorzystanie tego błędu przez sprawcę (patrz str. 19 uzasadnienia wyroku). Oczywiście, że dla bytu przestępstwa nie ma znaczenia czy błąd był łatwy do zauważenia przez pokrzywdzonego przy dołożeniu chociażby minimalnej staranności, lecz rozważania sądu poświęcone temu zagadnieniu mają charakter uboczny. Najistotniejszą kwestią w realiach tej sprawy jest przecież to, że do rozporządzenia mieniem przez pokrzywdzonego dojść miało jeszcze przed podjęciem przez oskarżonych jakichkolwiek zabiegów wywołujących u niego błędne przeświadczenie co do rzeczywistości.

Trafnie więc postąpił sąd odwoławczy, oddalając argumenty pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, który negował takie ustalenia sądu, opierając się wyłącznie na własnym subiektywnym przekonaniu o istnieniu wcześniejszych, poprzedzających decyzję o zakupie nieruchomości i przed dokonaniem zapłaty, rzekomych ustaleń co do zwrotnego przeniesienia własności nieruchomości. Takie supozycje skarżącego wobec nie poparcia ich stosownymi dowodami nie mogły skutkować ich uwzględnieniem.

Odnosząc zaś naruszenia przepisu art. 5 k.p.k., to wskazać trzeba, że w apelacji nie kwestionowano sposobu zastosowania tego przepisu przez sąd pierwszej instancji, co było zrozumiałe zważywszy na to, iż kwestionowano sposób dokonania oceny materiału dowodowego (art. 7 k.p.k.). Nie ma więc żadnych formalnych racji, aby w kasacji zarzut naruszenia przepisu art. 5 k.p.k. podnosić.

Jeśli chodzi o pozostałe zarzuty podniesione w kasacji (pkt 1 a i 1c) to żaden z nich nie spełnia wymogów stawianych w postępowaniu kasacyjnym, oba odnoszą się bowiem wprost do orzeczenia sądu I instancji. Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu opisanego w pkt 1a, to wskazać trzeba, że przepis art. 4 k.p.k. formułuje ogólną zasadę procesową i aby trafnie podnieść zarzut jego naruszenia, skarżący wskazać powinien na obrazę konkretnego przepisu (lub

przepisów) postępowania gwarantujących przestrzeganie zasady obiektywizmu (por. postanowienia SN: z dnia 4 kwietnia 2018 r. V KK 62/18; z dnia 24 października 2017 r. V KK 246/17). Takim przepisem nie może być zaś art. 92 k.p.k.

Wprawdzie w kasacji sformułowano zarzut rażącej obrazu prawa materialnego - art. 286 § 1 k.k., to jednak powiązano go z przepisem art. 440 k.p.k. W apelacji nie kwestionowano zaś przyjętego przez sąd pierwszej instancji kształtu znamion czynu z art. 286 § 1 k.k., ale jedynie ustalenia faktyczne i poczynioną ocenę dowodów. W takiej sytuacji nie może być mowy aby sąd odwoławczy naruszył przepis art. 440 k.p.k. w zakresie, w jakim miałby zaniechać kontroli elementów normatywnych decydujących o ustaleniu niewyczerpania znamion czynu z art. 286 § 1 k.k. Brak wymaganej relacji zachowań pokrzywdzonego oraz oskarżonych był tak silnie akcentowany w wyroku sądu pierwszej i dostrzegany w apelacji (zarzut 2 c), że stanowisko sądu drugiej instancji nie mogło prowadzić do pominięcia tej kwestii i tym samym uczynienie wyroku sądu pierwszej instancji rażąco niesprawiedliwym w rozumieniu art. 440 k.p.k. Po raz kolejny przypomnieć należy przy tym, że naruszenie prawa materialnego polega na wadliwym jego zastosowaniu (bądź niezastosowaniu) w orzeczeniu opartym na trafnych ustaleniach faktycznych. Tylko wówczas, gdy niekwestionowane są ustalenia faktyczne, a wadliwość rozstrzygnięcia sprowadza się do niewłaściwej subsumpcji, można mówić o obrazie prawa materialnego. Tymczasem, już z treści opisywanego w zarzucie uchybienia wynika, że skarżący wprost kwestionuje ustalony przez sąd *meriti* czas w jakim dojsć miało do podjęcia przez oskarżonych wobec pokrzywdzonego oszukańczych zabiegów. Zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło mieć ono istotny wpływ na treść orzeczenia. Z przepisu tego wynika *a contrario*, iż nie jest dopuszczalne wniesienie kasacji z powodu domniemanego błędu w ustaleniach faktycznych uczynionych podstawą skarżonego orzeczenia.

Podniesiony zatem w kasacji pełnomocnika zarzut pod literą c, kwestionujący podstawę faktyczną rozstrzygnięcia sądu I instancji, nie spełnia ustawowych wymogów zarzutu kasacyjnego (art. 519 k.p.k.).

Z tych powodów orzeczono jak w postanowieniu.